Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◎ № 289 (6. 180) ◎ 1986 йил 18 декабрь, пайшанба ◎ Баҳоси 3 тийин

КПСС XXVII съезди қарорлари — ҳаётга!

МАҲСУЛОТ СИФАТИ — КОРХОНА КЎЗГУСИ

Автоматик бошқарув системаси халқ хўжалигига жуда катта иқтисодий самара келтиради. Масалан, биргина Ўзбекистон ССР энергетика ва электрлаштириш министрлигида илк жорий этилган автоматик бошқарув системаси йилига бир миллион сўмдан иқтисодий самара бераяпти. Унинг энергия сарфини, ёқилғи ва бошқа ресурсларни тежаш борасидаги хизмати катта.

Сиз бу суратда она-бола энергетиклар Муҳаббат Нурматова ва Баҳодир Нурматовларни кўриб турибсиз. Энергетикамиз ветеранидан унинг ўғли — инженер-телемеханик кўпгина нарсалар ўрганган. Ҳозир Баҳодир электрон-ҳисоблаш машинасининг оператори бўлиб ишлаяпти.

Р. Шарипов фотоси.

Давлат қабули: сифат кафолати

Долзарб кунлар

Шу йил октябрь ойидан давлат қабули вакиллари «МТЗ-80Х» тракторларини қабул қилиб олишяпти. Дастлабки йиллари ҳар саккиз тракторнинг биттасидан нуқсон топилиб қайтарилаётганди. Ҳозир сифат анча яхшиланди. Лекин ҳозир ҳам топшириш майдончасига ҳамма машиналар соз ҳолда топширилаяпти деб бўлмайди. Давлат қабул қилувчисининг вазифаси эса цехнинг ўзида бракка ғов қўйишдан иборатдир.

...31-цехда, яқинда ташкил этилган «Давлат қабули вакилининг назорат пости» деган ёзув ёзилган жойда вазият кескин эди. 3-участка бир туркум валларни қабулга тақдим этганди. Назоратчининг ҳаракатларини кузатаётган бригадир тажанг, мастер ҳам ҳаяжонланмоқда. Цехга давлат қабули раҳбарлари келишди. Шу ерда биз улар билан суҳбатлашдик.

Н. Красний, тракторларни қабул қилиш группаси раҳбари: Сиз цехга кираверишдаги стендга илинган плакатга эътибор бердингизми? Унда «Цех учун оғир бўлган кунларда улар прогул қилишди. Уят!» деб ёзилган. Бу сўзлар остига бир неча фамилиялар қайд этилган. Ҳақиқатдан, шундай долзарб кунларда прогул қилиш шармандали ҳолдир. Ҳозир эса бутун коллектив давлат қабули шароитида ишлаяпти. Цехга рақиблар эмас, давлат назорати вакиллари келишди, улар маҳсулот сифатини яхшилашга ёрдам беришяпти. Бунинг устига биз «МТЗ-80Х» тракторларини «Т-28Х4» тракторидан бир неча ой кейин қабул қила бошладик. Цехда қабул қандай кетаётганлиги билан қизиқиш, кўпгина нуқсонларни бартараф этиш учун вақт бор эди. Лекин бу тадбирлар ўз вақтида амалга оширилмади.

Бу цехда унча катта бўлмаган механика-йиғув заводи жойлашган, унда айрим нуқсонларни осонгина яшириш мумкин, деса бўлади. Шундай шароитда маълум иш услуби шаклланган. Яъни узел ҳам, трактор ҳам қўлдан келгунча йиғилаверган, маҳсулот брак қилинмаган. Бундай йўсинда йиғилган машина далаларда ишлаганда бироз вақт ўтгач қай аҳволга тушиши ҳеч кимни қизиқтирмаган. Шундай қилиб, бирдан «қийин кунлар» бошланди. 3-механика участкаси декабрнинг биринчи ўн кунлигида планни 57 процент, 4-механика-йиғув участкаси эса 87 процент бажарди.

3-участка ишчиларидан бирининг фикри шундай: «Биз шогирдим билан бир нечта станокда хизмат қиламиз. Уларда валлар тайёрлаймиз. Мана, улар хирмон бўлиб уюлиб ётибди — давлат қабули вакили арзимаган нуқсонлари учун уни қайтарди. Кейинги ҳафтада мен тарифдан бўлак ҳеч нарса ишламадим, айбим нимада? Ҳаракат қилаяпман, аммо станок панд беряпти, гидросистемада босим пасайиб кетяпти.... Баъзан, ҳаммасини ташлаб кетиб қолгинг келади. Лекин ишлаш кераклигини тушунаяпман, ҳаракат қиляпман».

И. Гинатулин, 3-участка катта мастери: Нега шундай бўляпти? Биздан илгари қандай бўлмасин меҳнат ҳажмини камайтиришни талаб қилишарди. Эскирган ускуналарни ўз вақтида алмаштиришмади, меҳнат ҳажмини камайтириш учун замин яратишмади. Биз йил сайин технология жараёнларини «яхшилаб» бордик. Айтайлик, деталга ишлов беришда станокда уч айлантириш ўрнига бир айлантирамиз. Эндиликда ёки одатдаги тезлик ва ишлаб чиқариш суръатидан воз кечишимиз, ёки сифатга путур етказишимиз керак.

Бизнинг давлат қабули вакилларига анчагина эътирозларимиз бор. Уларга маҳсулот топширамиз деб вақтни бой беряпмиз.

П. Филиппов, цехдаги давлат қабули вакили: Сиз маҳсулотни назоратчиларга, улар эса бизга тақдим қилишади. Бу демак, биз сизни ишдан қўяётганимиз йўқ. Иккинчидан, маҳсулотни дарҳол брак қилаётганимиз ҳам йўқ. Биз ҳамиша эндиги навбат бундай нуқсон билан қабул қилмаймиз, деб огоҳлантирамиз. Участка эса тадбирлар белгилаш ўрнига бракни «амал-тақал» қилиб ўтказишга ҳаракат қилади. Демак, аввал технологик жараёнга риоя қилайлик, кейин қабул қилувчилар устидан шикоят қилсангиз ярашади. Дарвоқе, мана бу уюлиб ётган валлардаги нуқсонларни бемалол бартараф этса бўлади. Ҳаммаси майда-чуйда нуқсонлар. Стандарт ва чизма— биз учун қонун. Тайёрловчи учун унча муҳим бўлмаган нуқсонлар техникадан фойдаланиш пайтида дарров билиниб қолади. Меҳнат ҳажмини камайтириш ҳақида мастер қайғурмаса ким қайғуриши керак? Ускуналар ишдан чиқаяпти. Чунки, ишчилар ялпи маҳсулот кетидан қувиб, станокнинг иш режимини бузадилар.

Н. Пестов, трактор заводи бўйича давлат қабули вакили ўринбосари: Филиппов — малакали инженер. Ўз ишини яхши биладиган, цехдаги иш шароитини чуқур ўрганган мутахассис. У бу ерда кўп йил ишлади. Сўнгги пайтда цех техника контроли бюросини бошқараётганди. Демак, цехдаги ҳамма «қинғир йўллар» унга маълум. Шунинг учун ҳам у бу нуқсонларни бартараф қилишга ҳаракат қиляпти. Кўникиш керак. Яқин вақтларда барча заводларда давлат қабули жорий қилинади.

Н. Красний: Баъзан шундай бўляптики, цехдагиларга камчиликларни айтсангиз, ҳеч нарсани эшитмаётгандай бўлиб туришади. Бу ерда айтилган ишни қилмай жарақ-жарақ пул ишлашга ўрганиб қолишган. Биз эса бунга жавобан қаттиқ санкциялар жорий қиляпмиз. Масалан, ҳозир цехдаги кенг истеъмол буюмлари участкасидаги ишни тўхтатиб қўйдик. Тахланадиган стулчалардаги парчинларда нуқсонлар борлигини илгари бир неча марта айтган эдик. Лекин натижа бўлмади. Оқибатда охирги чорани қўлладик.

... Суҳбат тугади. Назоратчи деталларни ўлчаб тамомлагач, давлат қабули вакилини маҳсулотни қабул қилиб олишга таклиф этди...

Суҳбатни
В. ДАМИНОВ
ёзиб олди.

Замондошимиз

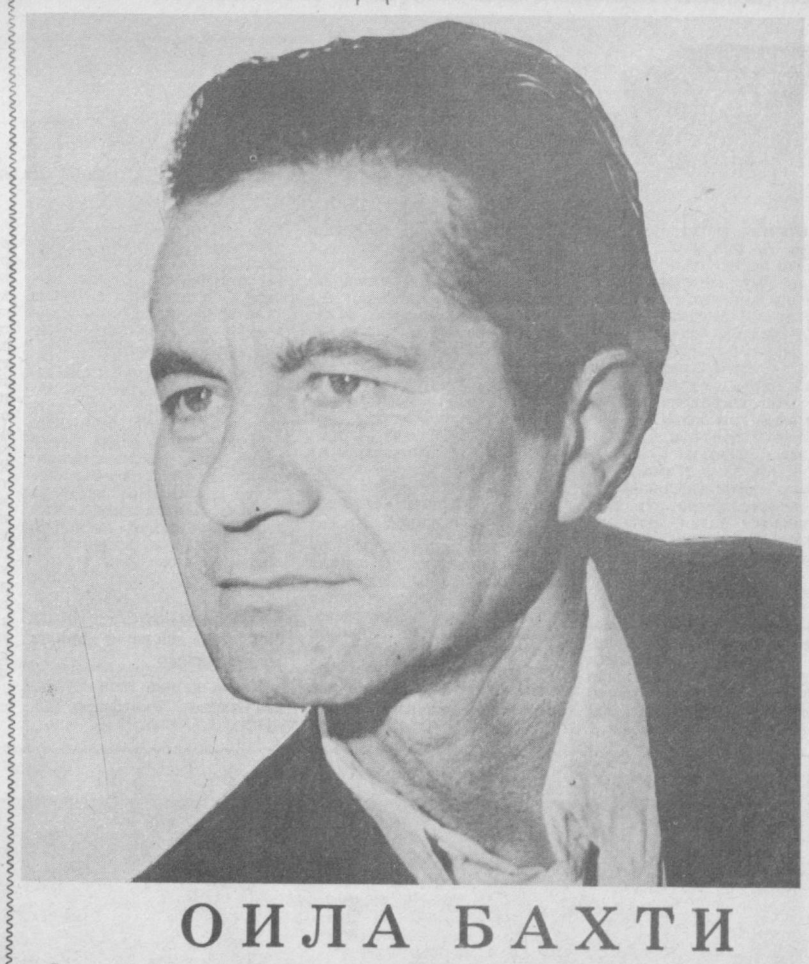

ОИЛА БАХТИ

Бахт ҳар бир кишига турлича кулиб боқади. Лекин бахтга эришиш йўли битта— ҳалол меҳнат, оилага садоқат, одамларга ҳурмат.

Сиз суратда кўриб турган Борис Морозовнинг касби қурувчи.

—Мен бахтимни шу касбдан топдим, —дейди у камтаринлик билан.

Бироқ бу бахтга эришишнинг ўзи бўлмади. Бунинг учун Борис озмунча куйиб-пишмади. Чунки бундан 25 йил олдин «Узпромвентиляция» трестининг Тошкентдаги қурилиш-монтаж бошқармасига ишга келганида у қурувчилик касби катта масъулият талаб қилишини тўла тушуниб етмаганди.

«Қурилишга келди-ю, фикри ўзгарди. Бу ерда ишлаш у ўйлаганчалик жўн эмас экан. Қурувчиликнинг ҳам ўзига яраша муаммолари, ташвишлари бор экан. Йиллар давомида Борис ўз касби сирларини ўргана борди. Меҳнатдан чарчамади. Ниҳоят касбининг устаси бўлди. Оддий қурувчиликдан бригадирлик даражасига кўтарилди.

Ҳалол меҳнат уни элга танитди. 23 ёшида КПСС сафига ўтди. Социалистик мусобақада ғолибликни қўлга киритиб, бир неча бор трест ва бошқарма фахрий ёрлиқларига сазовор бўлди.

— Оиламизни чинакам бахтли оила деса бўлади,— дейди Борис Морозов. — Хотиним Людмила Яковлева «Миконд» заводида оператор бўлиб ишлайди. Ўғлим Владимир 46-автобазада пайвандчилик қилмоқда. Қизим Ольга 93-ҳунар-техника билим юртида ўқимоқда. Нияти онасидек оператор бўлиш,

Бўш вақтларимизни ҳам унумли ўтказишга ҳаракат қиламиз. Китоб ўқиймиз, газета-журналларнинг янги сонлари билан танишамиз. Ёзда шанба ва дам олиш кунлари балиқ овига борамиз. Қишли-қировли кунларда эса Чимён тоғлари томон ошиқамиз.

Бахтли оиланинг ҳар бир куни мазмунли ўтади. Кечқурун дастурхон атрофида оила аъзолари бугунги бажарилган ишлар юзасидан бир-бирларига ҳисоб беришади. Эртага янада унумлироқ ишлашга жазм қилишади.

СУРАТДА: КПСС аъзоси Борис Морозов.

Т. Каримов фотоси.

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

● **КПСС Марказий Комитети «Меҳнатни ташкил этишнинг оқилона формалари ва хўжалик ҳисобини жорий этиш асосида қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлигини оширишнинг кечиктириб бўлмайдиган тадбирлари тўғриси»да қарор қабул қилди.**

Мазкур қарорнинг баёни бугун тонгги газеталарда эълон қилинган.

● **Боғбонлар, сабзаводкорлар, соҳибкорлар ва қайта ишлаш корхоналари ходимларининг Тошкент областидаги «Огонёк» совхоз-заводида бўлиб ўтган республика семинар-кенгаши аҳолини янги сабзавот ва мевалар билан, саноатни эса хом ашё билан таъминлашни янада яхшилаш масалаларига бағишланди.**

● **17 декабрь куни Союзлар уйининг Колонна залида Уруш ва меҳнат ветеранлари Бутуниттифоқ ташкилотининг таъсис конференцияси бўлиб ўтди.**

● **Уруш ва меҳнат ветеранлари Бутуниттифоқ ташкилотининг Устави бир овоздан тасдиқланди.**

Уруш ва меҳнат ветеранлари Бутуниттифоқ кенгаши, шунингдек ревизион комиссия сайланди. Уруш ва меҳнат ветеранлари Бутунроссия кенгаши, Уруш ветеранлари Совет Комитети сайланди.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

17 декабрда халқ депутатлари Тошкент область Советининг сессияси бўлди. Областни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1987 йилги плани ва маҳаллий бюджети ҳамда областни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг шу йилги плани қандай бажарилаётганлиги ва областнинг 1985 йилги маҳаллий бюджетининг ижроси тўғрисидаги масала муҳокама қилинди.

Халқ депутатлари область Советининг ижроия комитетининг 1986 йилги иши тўғрисидаги ҳисобот, шунингдек область Советининг депутатлари Р. Каримов ва И. Гайернинг ўз депутатлик бурчларини қандай бажарганликлари тўғрисидаги ахборотлари тингланди.

Сессияда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раиси ўринбосари С. У. Султонова иштирок этди.

СССР—Афғонистон: дўстлик алоқалари

«Халқ дурдоналари» Тошкентда нашр этилади

Тўққиз яшар Ялдо Аймоқ билан унинг укалари Бобур ва Алишер отамиз Файзулло эртак айтишни ҳамма нарсадан ҳам яхши кўради, деганларида ҳеч бир муболаға йўқ. Гап шундаки, афғонистонлик Файзулло Аймоқ — Тошкент Давлат университетининг аспиранти, умрининг ярмидан кўпини афғон ўзбекларининг фольклорини йиғиш билан ўтказган. Унинг кандидатлик диссертацияси шунга бағишланган ва «Халқ дурдоналари» деган тўплами тез орада Ғафур Ғулом номидаги нашриётда босмадан чиқади. Болалар янги китобдаги кўпгина халқ қўшиқлари, достонлари, мақоллари, топишмоқлари, эртакларни ёддан билишади. Улар буларни гўдакликдан бошлаб оталари ва оналари — Тошкент Давлат университети журналистика факультетининг студенти Инобатдан эшитганлар.

Файзулло халқ оғзаки ижодига меҳру-муҳаббат онамдан ўтган деб ҳисоблайди. Онаси достонлар, қўшиқлар, эртаклар тўқиган. Ўзбек Файзулло Аймоқ Афғонистонда биринчи бўлиб ўз халқининг фольклорига мурожаат этди. Халқ яратган ва халқ хотирасида асрлар оша сақланиб қолган асарларни йиғиш осон гап эмас. Афғонистондаги тўрт миллионга яқин ўзбеклар, шунингдек бошқа майда миллатлар Саур инқилобига қадар ўз миллий ҳаётларини намоён этиш имкониятига эга эмасдилар. Мутахассисларнинг берган баҳоларига кўра, Афғонистон ўзбекларининг тарихи, анъаналари, турмушини акс эттирган бу материаллар Ўзбекистон ва Афғонистон маданиятининг мулкига айланиб қолади.

Ўз халқининг тинчлиги ва осойишталигини ҳимоя қилувчи инқилоб солдати тўғрисидаги қўшиқ Файзуллога айниқса қадрли. Босмачилар шу қўшиқнинг автори ва ижрочиси, оиланинг қалин дўсти Исматуллани ўлдириб, қўшиқни ҳам йўқ қиламиз, деб ўйлаган эдилар. Лекин бугунги кунда бу қўшиқни бутун Афғонистон куйламоқда. Файзулло магнитофон лентасига ёзиб олган бу қўшиқ Афғонистон радиоси ва телевидениеси орқали янграмоқда.

— Ҳаётда нимаики қилган бўлсам, шуларнинг ҳаммаси халқларимизни бир-бирига янада яқинлаштиради, мен шунинг учун ҳам бахтиёрман, — дейди Файзулло. — Тошкентда Максим Горький ва Александр Фадеев асарларини ўзбек тилидан дарий тилига ўгирдим. «Ўзбекфильм» киностудиясида рафиқам иккаламиз Туркистонда босмачиликка қарши кураш тўғрисидаги «Бу Қўқонда бўлган эди» фильмини дарий тилига дубляж қилдик. Тошкентни, унинг одамларини жуда севаман, кенжа ўғлим Алишер шу ерда туғилганлигидан хурсандман.

И. ГРЕБЕНЮК,
ЎзТАГ мухбири.

Бригадалар мусобақаси

Қурилаётган объектлар — Тошкент политехника институтининг бош ўқув корпуси ва медицина институтининг ўқув корпуси шаҳарнинг турли жойларида жойлашган. Лекин 6-қурилиш трестининг 7-қурилиш бошқармаси қурувчилари бу объектларни қисқа муддатларда, юқори сифатли қилиб фойдаланишга топшириш учун бутун имкониятларни ишга солишяпти. Ҳар икки объект ҳам келаси йилнинг иккинчи ярмида қуриб битказилиши керак.

Бошқармадаги Ҳикмат Мадазимов ва Давлат Аҳмедов бошлиқ комсомол-ёшлар бригадалари ўртасида социалистик мусобақа кенг қулоч ёймоқда. Бу коллективлар «ВЛКСМнинг XX съездига — 20 зарбдор ҳафта!» шиори остида мусобақалашмоқдалар. Ҳар икки бригада ҳам ўн бир ойлик планни муваффақиятли якунлади. Илғорлар ҳадемай ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи йили топшириғини муддатидан аввал адо этганликлари ҳақида рапорт беришади.

М. АВЕРИН.

Қурилиш жонкуярлари

КАСБГА ИХЛОС

Трестда ҳам, қурилиш бошқармасида ҳам Анвар Бозоралиев ҳақида илиқ сўзларни айтишди. Биз бу пешқадам қурувчи билан учрашиш учун у ишлаётган объект томон йўл олдик. У билан учрашиб, суҳбатлашдик.

У асли Қирғизистоннинг Ўш шаҳридан экан. Қурувчилик касбига бўлган ихлосни унда дастлаб амакиси Абдусаттор ака уйғотибди. Чунки Абдусаттор Абдуқаҳҳоров қурилишда прораб бўлиб ишлар экан...

Анвар ўрта мактабни тугатгач, амакисининг ҳузурига борди. Ўша ерда ишлай бошлади. 1977 йили унинг ҳаётида кескин ўзгаришлар бўлди. Анварда олий ўқув юртига кириб ўқиш орзуси уйғонди. Ўқиш баҳонасида у Тошкент шаҳрига келиб «Жилстрой» трестининг «Ташводстрой» бошқармасига ишга жойлашди. Бу ерда беш йил ишлаб, қурувчилик касби сир-асрорларини эгаллади. 1982 йилнинг март ойидан бошлаб 159-трестнинг 10-қурилиш бошқармасида ишламоқда. Ҳозир у тажрибали электр пайвандчи. Тошкент автомобиль ва йўллар институти кечки факультетининг талабаси. Бешинчи курсда таҳсил кўрмоқда. Бу йиллар орасида у ҳарбий хизматни ҳам ўтаб қайтди. Бу ҳақда Анварнинг ўзи шундай дейди.

— 1982 йилнинг май ойида Совет Армияси сафига чақирилдим. Ҳарбий хизматни Афғонистон Демократик Республикасида ўтадим. 1984 йилнинг май ойида ҳарбий хизматни тугаллаб коллективга қайтдим. Ўзим меҳнат қилган бригадада ишни давом эттираяпман.

Бригадамизга Ҳикматилла ака бошчилик қиладилар. У киши жуда тажрибали мутахассис. Бригадамиз аъзолари бир оила фарзандидек аҳил. Ҳар биримиз бригада шуҳрати ва обрўсини кўтаришга ҳаракат қиламиз. План доим ортиғи билан бажарилади.

Ҳ. Раҳматуллаев бригадаси комплекс бригада. Шунинг учун коллективнинг барча қурувчилари бир неча касбда бемалол ишлай олади: бетон қориш, дурадгорлик ва пайвандчилик ишларини бажара олади. Бригадирнинг ўзи — пайвандчи, тажрибали дурадгор ва ғишт терувчидир. Бригада турли миллат вакилларидан ташкил топган.

Степан Никитин ва Ўрол Абдулмоновлар бригаданинг мураббий қурувчилари. Улар ўз тажрибаларини ёшларга ўргатишади. Планни ортиғи билан адо этишади. Коллектив В. И. Ленин номидаги СССР Халқлари дўстлиги саройини ва унинг атрофларидаги турар жой биноларини бунёд этишда фаол қатнашди. Бир қатор мактабларни фойдаланишга топширишда самарали меҳнат қилди. 135-мактабга қўшимча синф хоналари, спорт зали, мажлислар зали қуриб берди. Юнусобод массивида, Қўйлиқ массивида турар жой бинолари ва бошқа объектларни тиклади.

— Ҳозир Юнусобод массивида кўп қаватли уй қураяпмиз. Бу объектни янги йил арафасида фойдаланишга топширишга аҳд қилганмиз. Коллективимиз Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига қадар икки йиллик планни бажаришга аҳд қилган. Бу ваъданинг албатта уддасидан чиқамиз. Чунки бригадамизда Раҳмон Маҳкамов, Тоҳир Тешабоев, Рустам Бердиев, Абдулла Иброҳимов, Шеробод Жавлиев ва бошқа кўплаб азамат қурувчиларимиз бор,— дейди Анвар Бозоралиев.

Ҳ. САЙДАЛИЕВ,

ТАСС ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● ВАШИНГТОН. Сенатнинг 57 аъзоси президент Рейганга мактуб йўллади. Унда Қўшма Штатлар СҚЧ-2 шартномасини бузганлиги муносабати билан жиддий ҳавотирлик изҳор қилинади. Маълумки, АҚШ стратегик кучлари составига ядровий портловчи каллаклари бўлган қанотли ракеталарни ташувчи Б-52 типидаги 131-бомбардимончи самолёт киритилди. Бу билан АҚШ бир томонлама тартибда СҚЧ-2 шартномасида белгиланган чеклашларни бузди. АҚШ биринчи бўлиб СҚЧ-2 шартномасининг энг муҳим, энг асосий қоидасини бузганлиги, дейилади ҳужжатда, АҚШнинг миллий хавфсизлигига ҳам, шунингдек қурол--яроғлар устидан контроллик соҳасида янги битим тузиш истиқболларига ҳам зарар етказади. Сенатор Жон Чэфи (республикачи, Род-Айленд штатидан) президентга йўлланган мактуб тексти тарқатилган матбуот конференциясида сўзга чиқиб, президентнинг СҚЧ-2 шартномасидан воз кечиш тўғрисидаги қарорини «фожиали хато» деб атади. Матбуот конференциясининг бошқа қатнашчиси— сенатор Дейл Бамперес (демократ, Арканзас штатидан) АҚШнинг шартномадан воз кечганлиги хатарли оқибатларга олиб келишини айтди. «Ер юзида ядро қуроллари қанчалик кўп тўпланса, бизнинг хавфсизлигимиз шунчалик кам таъминланади», — деди у.

● ЛОНДОН. Покистоннинг жамоалараро қонли тўқнашувлар майдонига айланган Карочи шаҳрида ғоят кескин вазият сақланиб қолмоқда. 7 миллион аҳолиси бўлган шаҳар территориясининг қарийб ярмида комендантлик соати жорий этилди. Корхоналар, мактаблар, давлат муассасалари ва магазинлар ёпиб қўйилди. Жамоат транспорти ва темир йўл поездлари қатнови тўхтатиб қўйилди. Карочининг йирик халқаро портида иш тўхтаб қолди. Кўчаларда пулемётлар ўрнатилган ҳарбий машиналар мунтазам соқчилик қилмоқда. Тартибсизликларни бартараф этиш учун шаҳарга олиб кирилган қўшинларга тўпалон чиқараётган кишиларни огоҳлантирмай отиб ташлашга буйруқ берилди. Бироқ мана шундай барча чора-тадбирларга қарамай, кун бўйи Карочининг турли районларида муҳолиф патанлар ва муҳожирлар жамоалари ўртасида қонли тўқнашувлар чиқарилди. Рейтер агентлигининг хабарига кўра, икки кун давом этган ғалаёнлар давомида юздан ортиқ киши халок бўлди. Касалхоналар ярадорлар билан тўлиб кетган. Ёнғин натижасида бутун-бутун уй-жой кварталлари култепага айланди.

● **НЬЮ-ЙОРК.** Ривожланаётган мамлакатларнинг ташқи қарзи бир триллион долларга етди. Бу улар учун ғоят оғир юкдир, деди бугун БМТ қароргоҳида бўлиб ўтган матбуот конференциясида Бош Ассамблея иккинчи комитети иқтисодий ва молиявий масалалар раиси, ЯХДРнинг БМТ ҳузуридаги доимий вакили Абдалла Солих Ал-Аштал. Натижада кўпгина мамлакатлар ўз қарзларининг процентларини тўлаш учунгина экспорт тушумидан ортадиган миқдорда пул тўлашга мажбур бўлмоқдалар. Ҳозирги вақтда ривожланаётган мамлакатлар қийин аҳволдадирлар, деди у.

● ПАРИЖ. Франциянинг энг катта Франс Пресс ахборот агентлигидаги можаро кескинлашмоқда. Журналистларнинг АФП касаба союзлараро комитети дирекция иш ташловчиларнинг талабини қондириш у ёқда турсин, ҳатто улар билан музокаралар олиб боришдан бош тортаётганлигини айтиб, иш ташлашни яна 48 соат давом эттиришга даъват этди.

КПСС XXVII съезди қарорлари — ҳаётга!

Сўз—цех партия ташкилоти секретарига

ЮКСАК ТАЛАБЛАР АСОСИДА

Кейинги вақтларда ўз ишимизга танқидий, холисона баҳо бериш, қилинган ишларни умумлаштириб, келгусидаги конкрет вазифаларни белгилаб олишга, мавжуд камчиликларга тезроқ барҳам беришга имкон беряпти. Бизнинг корхонамиз шаҳардаги йирик бирлашмалардан бири ҳисобланади. Шунинг учун ҳам бизда ҳар бир коллектив бошқаларга ҳар жиҳатдан намуна бўлишни, эришилган озми-кўпми ютуқлардан хотиржамликка берилмасдан янада зўр ғайрат-шижоат билан ишлашни ўзининг бурчи деб билади. Ҳозирги қайта қуриш асосида рўй бераётган ўзгаришларни ҳаммамиз яққол кўриб турибмиз.

Очиғини айтганда аввалига нисбатан меҳнат, ишлаб чиқариш интизоми мустаҳкамланди. Кишилар ўзларига берилган топшириқларни сидқидилдан бажарадиган бўлиб қолдилар. Меҳнат ютуқлари тобора бойиб боряпти. Буни ўтган ойларнинг барча техник-иқтисодий кўрсаткичлари бўйича планлари ошириб бажарилаётганлигидан ҳам кўриш мумкин. Негаки, ишларимизни қайта қуришнинг пировард натижаси ана шунда яққол намоён бўлади. Бу эса цех партия ташкилоти, касаба союз ва комсомол ҳамда бошқа жамоат ташкилотлари, бутун меҳнат коллективининг ғайрати ва ишларни яхшилашга интилиши натижасидир.

Бугунги кунда цехимизда иш эрта тонгдан то кечгача жўш урмоқда. Фақат биздагина эмас, балки бошқа цехларда ҳам барча сменаларда иш қизғин боряпти. Ишларнинг натижаси оператив, конкрет таҳлил этиб бориляпти. Топшириқлар ижросини назорат қилиш пухта йўлга қўйилган. Аммо ҳали цех партия ташкилотиӊ ўз ишларини тубдан ўзгартиришга эришди дейишга вақт эрта. Чунки ҳали эришган натижалардан хотиржам бўлишимиз мумкин эмас.

Ишлаб чиқариш планлари муваффақиятли адо этилаётгани билан бизда нуқсонлар йўқ деб бўлмайди. Шу йил июль ойида бўлиб ўтган шаҳар партия ташкилоти активи йиғилишида баъзи корхоналар қаторида бизнинг бирлашмамизда ҳам халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш имкониятларидан тўлиқ фойдаланилмаётгани айтиб ўтилган эди. Ҳозир корхонамиз ишчи-хизматчилари бу борада бир мунча ишларни амалга оширмоқдалар.

Қайта қуриш иши мураккаб жараён. Уни фақат ишлаб чиқариш топшириқларини муваффақиятли бажаришгагина боғлаб қўймаслик керак. Барча соҳаларда — коллективни иқтисодий ва социал ривожлантириш, инсон омилини активлаштириш ва бошқаларда, ишларни тубдан жонлантириш талаб этилмоқда. Негаки, биз ўн иккинчи беш йилликда ўз олдимизга жуда катта вазифаларни қўйганмиз. Тракторлар ишлаб чиқариш бўйича ҳам, прицеплар ва эҳтиёт қисмлар тайёрлаш бўйича ҳам, шунингдек кенг истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш бўйича ҳам аввалги беш йилликдан ўзиб кетишга аҳд қилганмиз. С. Волохович етакчилик қилаётган 26-цех партия ташкилоти ҳам ўз ишларини ҳозирги талаблар даражасида қайта қуришда кўпгина ишларни амалга оширяпти.

Биз доимо бошқа цехлар партия ташкилотлари билан ҳамкорликда қайта қуриш вазифаларини ҳал этмоқдамиз. Айниқса иш сифатига, ишчилар, инженер-техник ходимларнинг шахсий масъулиятини оширишга қатъий эътибор қаратиляпти. Уларнинг фидокорона меҳнатлари муносиб тақдирланяпти. 7-цехнинг силлиқловчиси Вера Михайловна Харитонова СССР Давлат мукофотига сазовор бўлганлиги фикримизнинг яққол далилидир. Шу кунларда маҳсулот сифатига катта эътибор қаратиляпти. Цех партия ташкилоти социалистик мусобақада маҳсулот сифатига асосий кўрсаткич сифатида қарамоқда. «Ўз касбининг устаси», «Сифат аълочиси» фахрий номларини олиш учун кўриклар яхши самара беряпти.

Цех партия ташкилоти олдида ҳали амалга ошириладиган ишлар жуда кўп. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III Пленуми меҳнат коллективлари ўртасида олиб бориладиган сиёсий-тарбиявий ва ташкилотчилик ишларининг жуда катта программасини белгилаб берди. Биз цехда пленум қарорларини амалга ошириш юзасидан конкрет иш программасини белгилаб олдик. Ҳозир ана шу асосда иш олиб боряпмиз. Ўйлаймизки, бизнинг тракторсозларимиз ўн иккинчи беш йилликнинг тўнғич йилини муваффақиятли якунлайдилар, партиямиз даъватига амалий иш билан жавоб беради.

И. ХУДОЙБЕРГАНОВ,
«СССР 50 йиллиги номидаги Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси 2-цехининг партия ташкилоти секретари.

Химия саноати қадоқлаш ва ўлчаш ускуналари тажриба-конструкторлик бюросида ўз ишига сидқидилдан ёндошаётган, топшириқларни ҳамиша аъло сифатли адо этган беш йиллик зарбдорлари анчагина. Шулардан бири— олтинчи разрядли фрезерчи Собир Нурматов. У 1971 йилдан буён шу ерда фидокорона меҳнат қилиб келяпти. Унинг камтарона меҳнати партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланган, бир неча орден ва медалларга сазовор бўлган.

СУРАТДА: коммунистик меҳнат зарбдори С. Нурматов.
Т. Каримов фотоси.

Ишчилар синфи ворислари

Ҳамкорлик самараси

«Ҳунарли киши— ардоқли киши», — дейди халқимиз. Касбга ихлос, чуқур эътиқод жойда кадрлар қўнимсизлиги бўлмайди, иш натижаларидан кўнгил тўлади. Бундай эътиқод эса бўлажак ихтисос эгаларининг кўпчилигида мактаб ва ҳунар-техника билим юртида таҳсил олаётган йиллардаёқ шакллана бошлайди. Бу борада албатта ҳунар-техника билим юртларининг, мактаблараро ўқув ишлаб чиқариш комбинатларининг ҳамда ишчи коллективларининг аҳамияти жуда каттадир.

Собир Раҳимов район мактаблараро ўқув ишлаб чиқариш комбинати 1976 йилда ташкил этилган эди. Ҳозиргача унда 9 мингдан зиёд ўқувчи касб эгаллаганликлари ҳақидаги дипломга эга бўлишди.

— Сўнгги йилларда ёшлар орасида касб-ҳунар эгаллашга бўлган қизиқишнинг ошиб бораётганлиги қувончли ҳолдир, — дейди комбинат директорининг ўринбосари Саъдулла Абдуллаев. — Ўқув комбинатини тугатиб, ўзлари эгаллаган касблари бўйича хизмат қилаётган ёшлар кўпчиликни ташкил қилмоқда. Комбинатимизда ёшларнинг маълум программа асосида пухта билим олишлари, касб-ҳунар ўрганишлари учун барча шароитлар муҳайё этилган. Шунингдек оталиқ ташкилотлар «Миконд» заводи, Тошкент тажриба механика, экскаватор ремонти заводи, тўқимачилик комбинати, Охунбобоев номидаги бош кийимлар фабрикаси, «Главташкентстрой»га қарашли 6-қурилиш тресты, 3-автобус парки, район озиқ-овқат савдоси бўлими билан мустаҳкам алоқа боғлаганмиз. Ўқувчилар бу корхоналарда бўлиб ишлаб чиқариш билан яқиндан танишадилар. Ўзлари танлаётган касбнинг келажаги тўғрисида тўла маълумотга эга бўладилар.

Мактабислоҳоти талабларидан келиб чиқиб, корхоналарнинг ёш ишчи кадрларга бўлган талабини янада тўлароқ қондириш мақсадида районда янги иккинчи мактаблараро ўқув ишлаб чиқариш комбинати ҳам ташкил этилди. Бу ерда ҳозир 3 мингга яқин ўқувчилар турли касбларни ўрганишмоқда. Биринчи ўқув ишлаб чиқариш комбинатида эса районнинг 22 мактабидан келаётган 4 минг 100 ўқувчи 18 касб бўйича таълим олмоқда. Халқ хўжалиги учун зарур бўлган касбларни ўргатишда Тамара Кирилова, Валентин Ифутин, Холида Саидова, Қобил Рашидов, Борис Хориков каби ўқитувчи ва мастерлар айниқса самарали меҳнат қилишаяпти.

Ёшларнинг малакали ишчи бўлиб етишишларида корхона коллективларининг роли ҳам жуда каттадир. Корхоналарда ёш ишчилар учун яратилган шароитлар, мураббийчилик ҳаракати ёш ишчиларнинг муқим ишлаб қолишларида омил бўлиб хизмат қилади. Охунбобоев номидаги бош кийимлар фабрикасида бу масалалар ижобий ҳал қилинган. Бу ҳақда фабрика мураббийлар советининг раиси Шавкат Мажидов шундай дейди:

— Фабрикамизда 15 кишидан иборат мураббийлар совети ишлаб турибди. Бизларга келган ёшлар бир ой ичида ўзлари танлаган касбни мукаммал ўзлаштириб оладилар.

Мураббийчилик ҳаракатининг актив иштирокчиларидан Людмила Пятигорская, Хатира Пўлатова, Марғуба Йўлдошева ва бошқаларнинг ҳар бирида ўнлаб шогирдлар бор. Мустақил ишлаётган шогирдлар ўз устозлари билан ёнма-ён ишлаб ўзаро мусобақалашишади. Ҳаттоки ўз устозларидан ўтиб кетган шогирдлар ҳам бор. Бу албатта ҳамма учун қувончлидир.

Фабрикада ҳар куни ўқув ишлаб чиқариш комбинатидан 150 ўқувчи келиб практика ўтказмоқда. Буларга иккита энг яхши мастер мутахассис ажратилган. Улар ёшларни иш билан таништириб, секин-аста касбларга ўргатиб боришади. Ёшлар эса назарий билимларини амалда синаб кўрадилар.

И. ФАТТОХОВ.

Ишчи—ўз ҳамкасби ҳақида

КАСБНИ ЭЪЗОЗЛАБ

Кимки ўз касбини севиб, унга меҳр қўйса, ҳалол меҳнат қилса яхши обрў-эътибор қозонади. Тошкент асбобсозлик заводининг 14-цехидаги меҳнат ветерани, коммунистик меҳнат зарбдори Николай Бутконинг ҳаёти ва фаолияти бу фикримизнинг яхши исботидир. Бу ишчининг заводда меҳнат қилаётганига 30 йил бўлди.

У дастлаб ишни шофёрликдан бошлаганди, ҳозир эса олтинчи разрядли моҳир слесарь, коллективда ишбилармонлиги, меҳнатсеварлиги билан барчанинг ҳурмат-эътиборини қозонган ишчи. Мана бир неча йилдирки, у 14-цехдаги илғор слесарлар бригадасига бошчилик қилаяпти.

Ўтган йилнинг бошида асбобсозлик заводининг юз нафар ишчиси КПСС XXVII съезди шарафига ўн биринчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари адо этиш ва съезд очиладиган кунгача янги йилнинг икки ойлик топшириғини бажариш бўйича ташаббус бошлашганди. Бу ташаббускорлар орасида Н. Бутко бошлиқ бригада аъзолари ҳам бор эди. Бригада аъзолари ўз ваъдаларига вафо қилишди, ўн биринчи беш йиллик ва 1986 йилнинг икки ойи топшириқларини муддатидан аввал адо этиб, янги беш йилликда самарали меҳнат учун яхши замин ҳозирлашди.

Н. Бутко бошлиқ бригада заводда биринчилардан бўлиб меҳнатни ташкил этишнинг ягона наряд усулига ўтиб ишлаяпти. Янги усул ишчиларнинг зиммадаги бурчга бўлган масъулиятини оширди, уларни илгаригидан ҳам уюшқоқ, интизомли қилиб қўйди. Ҳозир бригадада ишнинг пировард натижаси учун ҳамма баравар қайғуради, маҳсулотнинг юқори сифатли бўлиши учун ҳаракат қилинади.

Бригаданинг илғор ишчилари Владимир Захаров, Игорь Тайганский, Саша Александровлар слесарлик касби сир-асрорларини бригада етакчисидан ўрганнишган. Улар учун ҳозир ҳам устоз кўрсатмалари қонун.

Ҳозир бригада аъзолари йилни яхши якунлаш, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдирмоқдалар. Бу ҳаракатда ҳам бригада етакчисининг катта тажрибаси, ташкилотчилиги ва ташаббускорлиги қўл келмоқда.

Р. НУРМАТОВ,
Тошкент асбобсозлик заводи ишчиси.

«Тошкент оқшоми» бонг уради

САНСАЛОРЛИК ҚАЧОНГАЧА?

Мана, қўлимизда бир даста хат. Шундан биттаси — шаҳарнинг Луначарский шоссесидаги 9-уйининг 10-квартирасида истиқомат қилувчи В. М. Мительникнинг хати ва унга берилган антиқа жавоб билан танишсак.

В. М. Мительник ўз мактубида шундай деб ёзади: «Мен «СССР 50 йиллиги номидаги Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси районида яшайман. Ҳар куни эрталаб соат етти-етти яримда уйимдан чиқиб, ишхонам томон юраман. Йўлимда газета-журналлар сотувчи бир неча киоскалар бор. Йўл-йўлакай газета-журналлардан харид қилгим келади. Афсуски, мен бунга эришолмайман. Киоскалар очиқ бўлса-да ҳали эрталабки газеталар келтирилмаган бўлади. Киоскачилар эса газеталар соат 8—8.30, ҳатто 9 ларда келишини айтишади. Бу нормал ҳол эмас, албатта. Биз эрта тонгда газета-журналларни ўқигимиз келади. Биз кундалик матбуотнинг эртароқ ва ҳамиша муайян вақтда келтирилишини истардик».

Энди бу мактубга шаҳар «Союзпечать» агентлиги бошлиғи С. Хатамовнинг йўллаган жавоби билан танишинг: «Ўртоқ В. М. Мительник, трактор заводи территориясидаги киоскаларга газета-журналларнинг кеч бориши ҳақидаги мактубингизда билдирган эътирозингиз жуда тўғри. Бунинг сабаби кундалик матбуотни жойларга етказиб берувчи автотранспорт воситаларининг ўз вақтида, тўла-тўкис таъминланмаслиги оқибатидир. Натижада киоскаларга кундалик матбуотни барвақт етказиб бериш графиги бузилмоқда. Ихтисослаштирилган 143-автокорхона бошқа жойга кўчирилгандан бери шаҳар «Союзпечать» агентлиги юмушлари учун ажратиладиган автотранспорт доимо кечикиб рейсга жўнатиладиган бўлди. Бу эса шаҳар аҳолисига кундалик матбуотни ўз вақтида, барвақт етказиб беришга салбий таъсир кўрсатмоқда. Кейинги тўрт ой мобайнида автотранспорт воситаларининг 531 соатга кечикиши бунга аниқ далил бўла олади. Ҳозир ҳам бу аҳвол тузалган эмас. Аниқроғи, ҳар куни 3—4 автомашина рейсга кам чиқади. Чиққанлари ҳам 2-3 соатга кечикади. Натижада киоскаларга кундалик матбуот ўз вақтида юборилмаяпти, бу эса ўз навбатида аҳолининг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда».

Яна бир хатга мурожаат қиламиз. Бу хатнинг муаллифи В. И. Яковлев 1-Қўйлиқ массивидаги 1-уй, 22-квартирада истиқомат қилади. У ўз хатида бундай деб ёзади: «Ҳозир соат 9 дан 45 минут ўтди. 1-Қўйлиқ массивидаги 40-киоскага эндигина газеталар келтирилди. Мен киоска олдида 45 минут совуқда тик турдим. Кеч қолсанг газетадан қуруқ қоласан. Чунки газеталар жуда кам келтирилади. Айрим вақтларда шундай ҳам бўладики, газета-журналларни келтирганда киоскачи ўз ўрнида бўлмайди. Натижада экспедитор газеталарни киоска эшиги олдига ерга қўйиб кетади. Газеталар эса нам тортиб, ифлосланиб, тупроққа қорилиб қолади. Бунинг устига кўп маҳал газеталар нон ортадиган катта машиналарда келтирилиб, ифлосланишига сабаб бўлади. Наҳотки, идеологиямизнинг жанговар қуроли бўлган газеталарни озода келтириш шунчалик қийин бўлса».

1-Қорақамиш массивининг 4-микрорайонидаги 27-уйнинг 19-квартирасида яшовчи Н. Шумpraxованинг ёзишича, киоскада «Лада», «Мода» каби журналлар камдан-кам бўлади. Бўлгани ҳам пештахта остидан сотилади. Ҳатто шу йил 19 ноябрда келтирилган «Мода» журналига бир сўм 10 тийинлик справочникни мажбуран қўшиб сотган. Бундай аҳвол тез-тез учраб туради.

Энди гапни буёқдан эшитинг. Шу йил июнь ойида 143-автокорхона ва «Союзпечать» агентлиги ходимларининг қўшма кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда кундалик матбуотни киоскаларга барвақт етказиб беришни таъминлаш масаласи муҳокама қилинди. Шу мақсад учун ҳар куни 23 та автомашина ажратиш ва машиналарни босқичма-босқич, эрталаб соат олти яримдан 8 гача етказишга қарор қилинди. Рейсга чиққан машиналарнинг техник ҳолати дуруст бўлишига ҳам эъ-тибор жалб этилди. Протокол ёзилди.

Аммо аҳвол ўша-ўша ўзгармади. Ҳамон транспортни рейсга кечикиб чиқаришлар давом этмоқда.

Бу аҳволдан қутулиш учун ниҳоят шу йилнинг 20 октябрида автотранспортларнинг ҳаракат графиги ҳам тузилиб, «Союзпечать»-га биркитилган 143-автокорхона директори Т. К. Махаматшиков ва шаҳар «Союзпечать» агентлиги бошлиғи С. Хатамовлар томонидан тасдиқланди. Афсуски, бу тадбир ҳам самара бермади. График-графиклигича қолиб кетди. Ҳамон автомашиналар кам ва кеч юборилмоқда.

Автотранспортнинг гараждан кеч чиқишига яна бир сабаб шуки, кўпчилик шоферлар шаҳарнинг ҳар томонида яшайдилар. Уларни эрталаб ишга етказиб келиш учун автобус йўқ. Автокорхона директорининг эксплуатация бўйича ўринбосари И. И. Олимов «Яқинда министрлик бизга битта автобус ажратмоқчи, шундан кейин ишимиз юришиб кетар», деб умид боғламоқда. Бу қачон амалга ошади, ҳеч ким билмайди.

143-автокорхона раҳбарлари «Биз «Союзпечать» органларига автотранспорт хизмати кўрсатиш планларини муттасил бажариб келяпмиз», деб мақтанишади. Тўғри, шу йилнинг ўтган 10 ойи мобайнида автотранспорт хизмати кўрсатиш плани 106,3 процентга бажарилди. Аммо, бу ниманинг эвазига бажарилди, деган ҳақли савол туғилади. Аслида эса ҳар хил бошқа юклар ташиш ҳисобига тўлдирилган.

Биз «Союзпечать» агентлиги раҳбарларига шуни эслатиб ўтмоқчимиз. «Здоровье» журналининг 10-сонида «Бизга жавоб берадилар» деган сарлавҳа остидаги жавоблардан бирида СССР матбуот тарқатиш Бош бошқармасининг бошлиғи В. И. Аристархов қуйидагиларни ёзади: «Мамлакатимизда кашандаликдан аҳоли соғлиғига келаётган катта зарарларни ҳисобга олиб кашандаликка қарши кураш тадбирлари амалга оширилмоқда. СССР матбуот тарқатиш Бош бошқармаси томонидан «Союзпечать» магазинлари ва умумтаълим мактаблари, олий ва ўрта махсус таълим ўқув юртлари яқинида жойлашган киоскаларида тамаки сотишни чеклаш, пировардида эса мутлақо тақиқлаш тадбирлари кўрилмоқда. «Союзпечать»нинг даволаш муассасалари ёнидаги киоскаларида ва балоғатга етмаган ўспиринларга тамаки сотиш тақиқланган».

Хўш, матбуот тарқатиш Бош бошқармасининг бу кўрсатмасига амал қилинмоқдами? Асло йўқ! Қандай қилиб бўлса ҳам планни бажариш орқасидан қувиб киоска ва дўконларда тамаки маҳсулотларини сотиш ҳамон давом этмоқда.

Хуллас, шаҳар «Союзпечать» агентлигида кундалик матбуотни тарқатишда ана шундай кўнгилсиз бир вазият ҳукм суряпти. Буни 143-автокорхона раҳбарлари яхши билишади. Аммо шаҳар «Союзпечать» агентлиги ва 143-автокорхона раҳбарларининг бу масалага жиддий ёндошмаётганликлари, газета-журналларни аҳолига ўз вақтида етказиб беришдек муҳим ишни сансалорликка солаётганликларини қандай баҳолаш мумкин?

Л. ҲАМРОЕВ,
СССР Журналистлар союзининг аъзоси.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ
ТАСС ВА АПН МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

АФҒОНИСТОН МАТБУОТИ

НАЖИБ ВИЗИТИ ХУСУСИДА

КОБУЛ. Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитети Бош секретари Нажибнинг СССРга расмий дўстлик визити тарихий аҳамиятга молик воқеа, иккала мамлакат ўртасидаги қардошларча муносабатларни мустаҳкамлаш йўлида қўйилган янги қадам бўлди, деб таъкидланади БАХТАР агентлигининг шарҳида. Асл дўстимиз бўлган Совет Иттифоқи оғир дамларда Афғонистонга ёрдам қўлини узатди. Москвадаги музокараларнинг якунлари иккала томон АДР теварагидаги вазиятни сиёсий йўл билан тезроқ бартараф этишга интилаётганини яна бир карра кўрсатди, деб таъкидлайди агентлик.

Регионда тинчлик ва хавфсизликни таъминлаш мақсадида Афғонистон Демократик Республикаси сарфлаётган тинчликсеварлик куч-ғайратлари барчага яхши маълум. Миллий тотувлик сиёсатини амалга ошириш давом этмоқда, деди Бахтар агентлиги мухбири билан суҳбатда АДР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Раҳим Алҳом.

Афғон халқи АХДП Марказий Комитети Бош секретари Нажибнинг СССРга визитини ва музокараларнинг боришини ниҳоятда диққат-эътибор билан кузатиб турди, деб ёзади «Ҳақиқате Инқилобе савр» газетаси. Давр синовидан ўтган афғон-совет дўстлиги эндиликда камол топди. 60 йилдан кўпроқ вақтдан бери СССР қардош афғон халқига иқтисодий, техникавий ва маданий соҳаларда мислсиз ёрдам кўрсатиб келмоқда. Империализм ва реакция кучларининг агрессиясини даф этишда берилаётган интернационал ёрдам иккала мамлакат ўртасидаги дўстлик бузилмас характерда эканининг чинакам далили бўлиб турибди.

СССР ЯДРОСИЗ ЗОНАЛАР ТЎҒРИСИДАГИ ПРОТОКОЛЛАРНИ ИМЗОЛАДИ

КАНБЕРРА. Совет Иттифоқи Жанубий Тинч океани анжуманига аъзо бўлган мамлакатлар ўртасида тузилган Тинч океани жанубий қисмини ядросиз зона, деб эълон қилиш тўғрисидаги шартноманинг протоколларига имзо чеккан ядродор давлатларнинг биринчиси бўлди. Бугун Фижи пойтахти — Суве шаҳрида ҳужжатларни СССРнинг Австралиядаги фавқулодда ва мухтор элчиси Е. М. Самотейкин имзолади. У СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзенинг Фижи Бош министри Р. К. Марага мактубини ҳам топширди. Р. К. Мара Тинч океани ҳавзасидаги ўн уч мамлакатни бирлаштирувчи ана шу халқаро ташкилот раисидир.

Ҳужжатлар имзоланиш маросимидан кейин журналистлар ҳузурида гапирган Жанубий Тинч океани анжумани иқтисодий ҳамкорлик бюроси директори Г. Наисали барча ядродор давлатларга шартноманинг ядросиз режимга риоя этиш тўғрисидаги таклифига Совет ҳукумати жуда тез ва ижобий жавоб берганлигини юқори баҳолади. У Тинч океани жанубий қисмида ядросиз зонанинг яратилиши ялпи қуролсизланиш ишида катта ютуқдир, деб таъкидлади ҳамда бошқа ядродор давлатлар ҳам СССР ибратига эргашадилар, деб умид изҳор этди.

ЖИНОЯТДА АЙБЛАНАДИ

Манагуада Южин Хазенфусни суд қилиш жараёни давом этмоқда. У 30 йилга озодликдан маҳрум этилади. Америка учувчиси Ю. Хазенфус оғир жиноятда айбланмоқда. Унинг самолёти яқинда Марказий разведка бошқармаси топшириғини бажараётган пайтда Никарагуа территориясида уриб туширилди. Никарагуа юстиция министри Родриго Рейес журналистларга маълум қилишича, учувчи контрасчиларга қурол-яроғ ва ҳарбий аслаҳалар етказиб бериш бўйича жиноятко́рона рейдда қатнашган. Сандиночилар ҳукумати Америка учувчисини терроризмда ва жамоат хавфсизлиги тартибини бузишда айблайди. Суд жараёни сомосачиларга қарши халқ трибуналида ўтказилмоқда

Аргентина. Буэнос-Айресда оммавий намойиш бўлиб ўтди. Унинг қатнашчилари ҳарбий диктатура йилларида «дом-дараксиз» кетганлар тақдирини аниқлашни ва айбдорларни инсон ҳуқуқларини қўпол суратда бузганликлари учун қаттиқ жазолашни талаб этиб чиқдилар.

СУРАТДА: намойиш қатнашчилари.
АП—ТАСС телефотоси.

КАЛЕЙДОСКОП

РОБОТ-БИНОКОРЛАР

Француз, инглиз ва Ғарбий германиялик мутахассислар ҳамкорликда робот-бинокорларнинг икки моделини яратмоқдалар. Робот хотирасига бино лойиҳаси билан бир қаторда турли программаларни жо этиш мумкин. Унинг турли об-ҳаво шароитларида ишлай олиши кўзланмоқда. У тасодифий тўқнашувларни бартараф этувчи махсус қурилма билан жиҳозланади.

Мутахассисларнинг тахминларига кўра, бундай роботларнинг қўлланилиши бинолар қурилишини қарийб уч марта тезлаштириши мумкин экан.

ТУҒИЛИШ КАМАЙГАНДА...

Мабодо Финляндияда туғилиш ҳозиргидек давом этса, 3000-йилда биророта ҳам фин қолмас эмиш. Финляндиянинг демография масалалари билан шуғулланувчи «Вяестолиитто» ташкилоти мутахассислари шундай хулосага келишди. Улар матбуотда эълон қилган маълумотларга қараганда ҳозирги ҳар бир фин оиласига ўртача 1,7 бола тўғри келар экан. Суоми аҳолисини сақлаб қолиш учун бу кўрсаткич энг камида 2,3 дан озаймаслиги лозим. Аср давомида Финляндияда туғилишнинг уч марта кескин камайиши содир бўлди. Биринчи марта бундай ҳол аср бошида қайд этилган. 30-йилларда эса иккинчи марта такрорланган. Учинчиси эса 70-йилларнинг бошларидан шу кунгача давом этиб келмоқда.

БИРГАЛИКДА 83 ЙИЛ

83 йилдан бери бирга турмуш кечириб келаётган индонезиялик эр-хотин мамлакатнинг энг аҳил ва мустаҳкам оиласи деб таъкидланди матбуотда. 110 ёшли Мардуги ва унинг рафиқасини 11 фарзанди ҳамда 98 невара-эвараси бор.

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

Озарбайжонда Совет ҳокимияти йилларида кишиларнинг ўртача умри узайиши салкам икки баравар ошди. Статистика ана шундан далолат беради. Мана, энди медикларнинг фикрини эшитинг. Кишилар бундан ҳам узоқ умр кечиришлари мумкин. Негаки, Озарбайжонда ҳозир 2500 га яқин киши 100 ёшдан ошган. Бу ҳар 100 минг аҳолига ҳисоблаганда жаҳонда энг катта кўрсаткичдир. Профессор М. Н. Султонов кўп йиллардан буён бу масалани ўрганиб ана шундай фикрга келди.

90—100 ёшдан ошган кишиларни Озарбайжоннинг истаган районида учратишингиз мумкин. Аммо Лерик районидаги тоғлик аҳоли республикада бу жиҳатдан биринчи ўринда туради. Узоқ умр кечираётганлар очиқ ҳавода жисмоний меҳнат қилишади, отда сайр этишади, гилам тўқишади, жамоат ишида актив қатнашишади.

СУРАТДА: врач А. Алекперов узоқ умр кўрган кексалар билан суҳбатлашяпти.

Ф. Хайрулин фотоси.

***

Арманистонда табиат музейи қошида жамоат асосида ишлаётган республика қушлар ҳаваскорларининг «Крунк» («Турна») клуби 100 га яқин кишини бирлаштирган. Бу кишилар турли касб эгаларидир. Бу ерда мунтазам суратда кўрик-виставкалар ташкил этилади. Ўқувчилар, ёшлар билан учрашувлар ўтказилади.

СУРАТДА: клуб аъзоларидан бири Е. Сапонжян ўз қушлари билан.

Э. Хачикян фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

ОИЛА ДАВРАСИДА СУҲБАТЛАР

АЁЛ [illegible]

Қайнсинглим Барнохон Фа[illegible] кентга келиб, институтда ўқ[illegible] да яшади. Бир куни кечқуру[illegible] ғирладим:

— Бу синглингиз ҳеч б[illegible] Супириб-сидира қолий, иди[illegible] қолий демайди, ўзи билиб-би[illegible]

Акаси индамади. Лекин Б[illegible] да қовоқ уйиб оладиган од[illegible] Орадан икки-уч кун ўтгач, [illegible] чакагимга қувват кирди:

—Уҳ, чарчадим, ишдан [illegible] пиширсам, кир ювсам. Си[illegible] нариги хонага кириб олиб, [illegible] ўқиган. Нима, мен унга хи[illegible]

— Айтинг, ётоқхонага чи[illegible] деб тўнғиллади акаси бирдан. — Е ўзим айтайми? — Қарасам акасининг астойдил жаҳли чиқиб, сўкиниб, Барно ўтирган хонага кириб борадиган важоҳати бор.

— Йўқ, ҳай, ўзим айтаман, — деб уни аранг тўхтатиб, жойига ўтказибман, денг. Ишнинг бунчалик жиддий тус олиб кетишини қаёқдан билибман. Сал бўлмаса, ўз акаси бўла туриб синглисининг кўнглини оғритиб қўяй деди-я. Эркаклар бунча қизиққон бўлмаса...

Эртасига бутунлай бошқача йўл тутдим. Акаси ишдан келиши билан:

— Барнохон барака топкур, ишдан келсам ҳаммаёқни ярақлатиб қўйипти-я. Мана, икковимиз бир пасда ош дамладик, — дедим.

Акасининг чеҳраси очилиб, худди ҳеч нарса бўлмагандек:

— Барно, Барно, кел Барно, ўтир. Қалай, ўқишлар яхшими? — дейишга ўтди.

Ҳайрон қолдим. Демак, эркак кишига уйдагиларни яхши кўрсатадиган ҳам аёл экан, ёмон кўрсатадиган ҳам аёл!

Фараз қилдим. Дейлик, Барнохон келину, мен қайнана. Келинни яхши ё ёмон отлиқ қиладиган, йўлга соладиган, ё йўлдан чиқарадиган — қайнана! Бундоқ яхшилаб ўйлаб қарасам. Барнохон дастлаб менинг уйимдаги тартиб-қоидаларни тезда тушуниб ололмай, «қилган ишим аямга ёқадими, йўқми», деган андиша билан яхши киришиб кетолмаган. Ахир ҳар бир оиланинг ўз таомили, ўз иш тутуми бор.

Барнохонни ёнимга чақириб, иш ўргатиб, биргалашиб таом ҳозирлашга киришган эдик, ўз-ўзидан иш юришиб кетди. Ишга кетаётиб: «Барнохон, агар дарсдан эртароқ келсангиз сабзи артиб, тўғраб қўйинг-а?» Ёки... «Ун элаб, бир зувалагина хамир қориб қўясизми?» қабилида ишонч билан айтганларим унга қанот бағишлади. Аста-секин ишга шундай киришиб кетди-ки, қўяверасиз. Ҳар куни бир мақтаб қўяман, денг. Акаси ҳам хурсанд, у ҳам. Бирга чучвара тугаётган, ё у-бу пишираётган пайтимизда қизиқ гаплар айтиб уни кулдираман. Институтда нималар ўқиётганию, қандай дўстлар орттиргани ҳақида сўрайман. Очиқ-ойдан сўзлайди. Қизиқ, дастлабки кунлар тортиниб, қўли ишга, оғзи гапга бормай турган қиз ишда ҳам, гапда ҳам мендан андоза олди-қўйди. Унга сайин мен донороқ, дурустроқ бўлишга, унга ўрнак кўрсатишга интилдим.

Беш йил ҳам тезгина ўтди-кетди. Лекин Барно аввалги Барно эмас, камолга етган, ҳар томонлама етук бир қиз бўлганди. Энг муҳими бир-биримизнинг қалбимиздан ўрин олган эдик.

Барнохон ҳозир Фарғонада ўқитувчи. Оилали бўлиб кетган. Мана орадан ўн-ўн беш йил ўтиб кетган эса-да, ҳар йили икки-уч бор, атай келиб, кўриб кетади. «Соғиндим, аяжон!» дейди. Мен ҳам уни соғинаман. Излаб бораман.

Ўйлайман, агар ўшанда мен вайсашда давом этсам, енгиллик қилсам, масала қандай ҳал бўлар эди? Албатта, акаси Барнони хафа қилиб, ётоқхонага ҳайдаб юборар эди. Бу эса Барнонинг кўнглини синдирар, бир умр ёдидан чиқмайдиган ёмон воқеа бўлиб қоларди. Бу ёқда эса қайнана-қайна-

[illegible] батта бундай оиланинг келини ёмонга [illegible] майди. Аксинча, тилло келин, аъло келин бўлиб қолади. Мабодо келинчакнинг ишида, юриш-туришида камчилик бўлса, қайнана ётиғи билан тушунтириб, ўргатиб, ёрдам бериши керак. Қайнана — мисоли муаллим бўлсин. Қалби дарё муаллим. Аввало яшашда, юриш-туришда ўзи ўрнак кўрсатсин.

Яқинда бир гўзал келинчак редакцияга йиғлаб келди.

— Ёрдам беринг, қайнанам мени уйдан ҳайдаяптилар. Ҳеч чиқиштирмайдилар. Ўғиллари билан тинч яшашимга йўл қўймаяптилар.

— Сизда ҳам камчиликлар бордир? — дейман келинчакка.

— Камчилигим — ишлаганим. Врачман. Поликлиникада мени одамлар кутишади...

Бу қайнанани биламан. Бу гўзал келинчакдан олдин ҳам иккита келинни ёмонотлиқ қилиб, ўғлига қўйдиртириб юборган. Энди учинчисини ҳам...

Ҳайрон қоласан. Қанча сарф-харажат билан уйлантирган ўғлининг ҳаётини нега бадном қилади бу аёл? Нега яхши гап билан нав-ниҳол келинчакни йўлга сола билмайди? Меҳрини берса, яхши сўзини аямаса, хасислик қилмаса — бу келинчакдан асло ёмонлик чиқмасди, редакцияга арз қилиб келмасди. Келинининг врач бўлиб, одамларга нафи тегаётганидан ифтихор қилса ярашади.

Ўша қайнана билан суҳбатлашсангиз, ҳеч тўхтамасдан келинни ёмонлайди. Чарчамайди. Энг қабиҳ иллатларни келинининг шаънига ёпиштиради. «Ўзим-чи, ўзимда қандай камчилик бор, ўзимни биров шундай ҳақоратласа қандай чидардим», демайди.

Хўш, биров камолга етказган фарзандни, ўғлингизнинг умр йўлдошини, қолаверса бўлажак ширин-шакар набираларингизнинг онасини ёмонлашга, уни не-не ширин орзулар билан кириб келган остонасидан ҳайдаб чиқаришга қандай ҳаддингиз сиғади, опажон. Ахир бир пайтлар сиз ҳам ёш бўлгансиз. Яшашни, уй тутишни, пазандаликни сиз ҳам аста-секин ўрганиб боргансиз. Лекин тилни тийишни, қайнаналик санъатини ўрганмабсиз.

Ҳа, минглаб ёш оилаларнинг бузилиб кетишига қайнаналар сабабчи. Уларнинг совуқ овози, вайсақилиги, ўта онгсизлиги сабабчи.

Таомнинг лаззати — тузининг рисолалигига боғлиқ. Оиланинг иноқлиги эса аёлнинг донолигига боғлиқ.

Аёллар, овозингизни худа-беҳудага баланд кўтарманг. Ортиқча сўзлар, қарғишлар, ғийбатлардан узоқ бўлинг. Сизнинг овозингиз ипакдек майин, роҳатбахш бўлсин. Сизнинг овозингиз эркакларнинг, фарзандларимизнинг дилларига малҳамдек ёқсин, шифо бўлсин. Нур бўлиб ёритсин.

Бутун дунё аёлларининг овози тинчликни мустаҳкамлашга, порлоқ келажакни яратишга хизмат қилаверсин.

Аёл овози — оиланинг калити. Унинг қай томонга бурилишига огоҳ бўлинг, зийрак бўлинг, азиз онажонлар, аёллар!

Санъат МАҲМУДОВА.

Ҳар тўғрида

ҲАЙКАЛ — САМОЛЁТЛАР

Учиш муддати тугаб, кексайиб қолган қанотли транспорт турларидан бир нечаси Ватанимизнинг кўпгина ша[illegible]

[illegible]

аҳоли [illegible] ўсиб бормоқда. Европа халқларининг бўйи кейинги 50 йил ичида 3—4 сантиметр узайган. Бўйдор одамларнинг кўплиги жиҳатидан Исландия мамлакати олдинда туради. Исландия соғлиқни сақлаш министрлигининг берган маълумотига қараганда, шунча муддат ичида исландияликлар 8 сантиметрга ўсишган экан.

Олимларнинг фикрича бўй чўзилиш шу даражада давом этса, яна бир неча асрдан сўнг, исландияликлар бошқа халқлардан албатта, бир бош баланд бўлиб кетишар эмиш.

Фарзандларингизга ўқиб беринг

ЯХШИ ФИКР

(Эртак)

Кунлардан бир кун жуда-[illegible]жуда эски уйда жуда-жуда [illegible]ичкина сичқонлар ва жуда-[illegible]уда катта мушук яшашар[illegible]. Мушукнинг исми Том [illegible]ди. У ўша уйнинг ошхона[illegible]да, сичқонлар эса, ўша [illegible]йнинг поли тагида яшаб [illegible]рардилар. Кичкинагина [illegible]ичқонлар ўзларига керакли [illegible]мишни қаердан ҳам олар[illegible]дилар. Ошхонага улар учун [illegible]ўл йўқ эди, уни ўша баҳай[illegible]ат, қўрқинчли Том пойлаб [illegible]тарди. Сичқонлар бунинг [illegible]ирор иложини топишни ўй[illegible]лашди.

Ўша вақтда жуда-жуда [illegible]кичкина бир сичқоннинг [illegible]фикри ўртага ташланди. У [illegible]дедики:

— Том бирор жойга чи[illegible]қиб кетгандагина овқат олиб келишнинг иложи бор.

Ҳамма сичқонлар жуда-жуда оч эдилар.

— Бу яхши таклиф, — деди она сичқон. — Сизлар мушукдан ҳам тез югурасиз, аммо у сизларни тутиб ейиши мумкин, шунинг учун яна ўйланглар, бошқа бирор хавфсиз йўлини топишимиз керак.

Шунда бир қари сичқон:

— Ўйлаб иш тутиш керак, — деди.

— Келинглар, Том учун телевизор сотиб оламиз, — деди ўша кичкина сичқон.

— Биз ҳаммамиз пул жамлаб, унинг севган телевизорини олиб берамиз, — дейишди бу фикрни маъқуллаб ҳамма сичқонлар. — Ҳар куни у телевизор программаларини марок билан томоша қилади, ўша вақтда биз ошхонага бориб, ўзимизга керакли озиқ-овқатларни унга билдирмай олиб кетамиз, — дейишди ҳамма сичқонлар бир овоздан.

Шундай қилиб, сичқонлар пул йиғишиб Томга телевизор олиб беришди. Том мириқиб телевизордан берилаётган киноларни томоша қилар, сичқонлар ҳам ҳеч нарса сездирмай керакли озиқ-овқатларни ошхонадан ташиб кетишарди.

Қарангки, шу кунгача Том ҳам, сичқонлар ҳам хурсанд.

Инглиз тилидан
Ҳурматой РАЖАБОВА
таржимаси.

УЙ АПТЕЧКАСИГА

Иссиқ жон — иситмасиз бўлмайди. Баъзан уйда тўсатдан кимнингдир тоби қочиб, ёки бирор тасодиф-фалокат туфайли беморлик юз беради. Бундай пайтда хонадонда уй аптечкаси бўлиши анча қулайлик яратади. Қуйида уй аптечкасида эҳтиёт-шарт сақлаш ва фойдаланиш мумкин бўлган баъзи дори-дармонлар ва керакли медицина буюмлари рўйхати берилди.

1. Беш процентли йод настойкаси — 1 флакон.
2. Новшадил (нашатир) спирти — 1 флакон.
3. Борат кислота эритмаси — 10 миллиграмм.
4. Борли вазелин — 25 грамм.
5. Калий перманганат — 3 грамм.
6. Бир процентли бриллиант яшили — 10 миллиграмм.
7. Гигроскопик пахта — 25 грамм.
8. Компресс учун сарғиш пахта — 100 грамм.
9. Энли, энсиз бинтлар— 5 дона.
10. Индивидуал пакет — 2 дона.
11. Компресс қоғоз — 2 варақ.
12. Натрий бикорбонат (сода)— 30 грамм.
13. Аспирин, пирамидон, анальгин — 6 таблеткадан.
14. Оқ стрептоцид (порошок ёки таблетка)— 10 донадан.
15. Валериан настойкаси— 1 флакон.
16. Ханталли қоғоз (горчичник) — 10 дона.
17. Пипетка (кўз билан қулоққа) —2 дона.
18. Термометр, грелка— 1 тадан.

Рўйхатда берилган баъзи дори-дармонлар эскириб, фойдаланиш муддати тугаганда уларни вақтида ташлаб юбориш ва ўрнини янгилари билан алмаштириб қўйишни унутманг.

Шаҳримиз мактабларида олти ёшли болаларни ўқитишга алоҳида эътибор берилмоқда. Куни-кеча 216-мактабда бошланғич синф ўқитувчилари учун очиқ дарслар ўтказилди. Уни ташкил этиш ва олти ёшлилар билан машғулотларни сифатли олиб боришда амалга ошириладиган ишлар бўйича Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-текшириш институтининг катта илмий ходими, педагогика фанлари кандидати Қумри Абдуллаева, бошланғич синфларнинг моҳир ўқитувчилари актив иштирок этдилар.

СУРАТЛАРДА: олти ёшли болаларни ўқитиш бўйича мактабда ўтказилган очиқ дарслардан лавҳалар.

Р. Альбеков фотолари.

Келинг, бир кулишайлик

ХАНДАЛАР

МАНА СИЗНИНГ ҚУШИНГИЗ

Икки кундирки, Дюран хонимнинг ноёб қуши қафасдан ғойиб бўлди. Шунда унинг олдига Тото келиб:

—Хоним, мана сизнинг қушингиз, — деди.

—Тото, мен қушимни йўқотган эдим, сен бўлсанг мушукни олиб келибсан? — — деди таажжубланиб хоним.

— Ҳа, хоним, мен сизга қушингизни олиб келдим. Қушингиз мана шу йиртқичнинг қорнида-да.

ТОТО СУТГА БОРДИ

Она ўз ўғли Тотони сут олиб келиш учун дўконга юборди.

—Салом, хоним, —деди Тото сотувчига, — менга бир килограмм сут беринг.

—Ўғлим, сут тортилмайди-ку, у ўлчанади.

—Яхши, холажон, ундай бўлса, — деди Тото, —менга бир метр сут беринг.

ГАПНИНГ ЭГАСИ

Грамматика дарсида ўқитувчи ўқувчиларнинг биридан сўради:

—Агар мен «Ўғри ушланди» десам, гапнинг эгаси қаерда бўлади?

Ўқувчи унга жавоб берди.

—Қамоқхонада, хоним!

БОБОНИНГ НАСИҲАТИ

Бобо тиззасида ўтирган Тотога насиҳат қилиб деди:

—Ҳеч қачон ёлғон гапирма, ёлғон гапириш ёмон одат.

Шу пайт эшик тақиллаб қолди.

—Тото, бориб эшикни оч, —деди бобо, — агар мени сўрашса, уйда йўқлар, деб айт.

ИНШО

—Болалар! Бугун биз футбол ўйини ҳақида иншо ёзамиз, — деди синфга кирган ўқитувчи.

Бу темада нима ёзишни билмаган Жак узоқ вақт ўйланиб турди-да, охири ёзди:

— «Ҳаво ёмон, ер сирпанчиқ, ўйин бошқа кунга кўчирилди».

ҲАЙРОН ЎҚУВЧИ

Кўп ўқувчилар дарсга кечикиб келишди.

Ўқитувчи: Жан, нега кечикдинг?

Жан: Ойимлар кеч уйғотдилар.

Ўқитувчи: Сен-чи, Жак?

Жак: Менинг томоғим оғриб қолди.

Ўқитувчи: Андре, сен-чи?

Андре: Бошим оғриб қолди.

Ўқитувчи: Сенчи, Рене?

Рене: Соатимиз тўхтаб қолибди.

Ўқитувчи: Шарль, сен-чи? Нега йиғлаяпсан? Шарль: (йиғламсираб): —Ҳамма баҳони айтиб бўлишди-ку. Мен энди нима дейишга ҳайронман...

Французчадан С. Мусаев
таржимаси.

СОДИҚЛИК ИМТИҲОНИ

Улуғ Ватан уруши бошланганда Ҳабибулла Саидов ҳаёт йўлининг 27 баҳорини кўрганди. Педагогика билимлари чўққиларини забт этиб, роса кучга тўлган, ўзининг бутун илмини ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашга бағишлаш учун отланганди. Ана шундай бир онда, июнь тонгида тарқалган мудҳиш ва шум хабар бутун халқимизни чексиз ғазабга солди...

— Бу ердагиларнинг ҳаммаси кўнгиллилар. Шошманг, ҳаммамиз ҳарбий комиссарнинг олдига кирамиз, —деди кексароқ киши босиқлик билан. Навбат кутишга тўғри келди. Айниқса, илтимосини рад этишганидан қаттиқ ранжиди.

1941 йилнинг ноябрь ойида кутилмаган воқеа юз берди. Уни область партия комитетига чақиришди. Биринчи секретарь ўзбек отлиқ дивизияси тузилганлигини ва уни ана шу дивизия эскадронларидан бирига сиёсий раҳбар қилиб тайинланганини айтди.

—Партия у ерда ҳам ўзингизни оқлашингизга ишонади,— деди биринчи секретарь қўлини қаттиқ қисиб.

Жангчи ўзининг хотира дафтарида шундай ёзади: «Қаттиқ ҳаяжонландим. Қувончим ичимга сиғмай, кўзларим ярқираб кетди. Бюро аъзоларининг кўзлари менга қадалган эди. Ҳаяжондан тилим калимага келмади. Мен партия билетимни чиқариб кўкрагимга босдимда, энгашиб таъзим қилдим. Бюро аъзолари партияга таъзимимни олқишлаб кутиб олишди. ҳарбий комиссар бурчакдан жилмайиб, табриклаш белгисини билдиргани, айниқса чуқур таассурот қолдирди. Ғурур билан уйга қайтар эканман, Ватан имтиҳонидан, албатта ўтаман, деб қўйдим».

Ҳабибулла Саидов то ғалаба кунига қадар ёвуз душман билан мардларча олишди. Уруш ниҳоясига етаётган дамларда — зафар кунлари арафасида у қаттиқ яраланди.

Даҳшатли уруш тугади. Яна социалистик тинч ижодий меҳнат кунлари бошланди. Жангларда тобланган, қийинчилик азобини тотиган Ҳабибулла Саидов яраси тузалиши билан меҳнат жабҳасига ўтди, партия ва ҳукуматимизнинг топшириқларини бажаришга киришди. Умрининг охирига қадар партия қаерга юборса, шу ерда вазифасини ҳалол, виждонан бажариб, социалистик хўжаликни ривожлантириш, ёшларни Ватанга садоқат руҳида тарбиялашга салмоқли ҳисса қўшиб келди.

Х. УМАРОВ,
биология фанлари кандидати, доцент.

ПОЛИЭТИЛЕН ПАКЕТЛАРИДАН

Фойдаланиб бўлинган полиэтилен пакетларини йўқ қилиш ўзига хос муаммо бўлиб, улар ер остида чиримайди, ёндириб юборилса ҳавони заҳарлаши барчага аён. Бу қимматли кимёвий маҳсулотдан қайта фойдаланиш мумкин эмасмикан? Маълум бўлишича, мумкин экан.

Бухарест бинокорлик конструкциялари илмий-тадқиқот институти ва химия саноати институти мутахассислари полиэтилен пакетларидан гидроизоляция материали тайёрлаш технологиясини ишлаб чиқдилар ва қурилишда битум ўрнига қўллашни тавсия этдилар.

Янги қоплама бир неча йиллар давомида хилма-хил объектларда синовдан ўтиб, юқори баҳо олди.

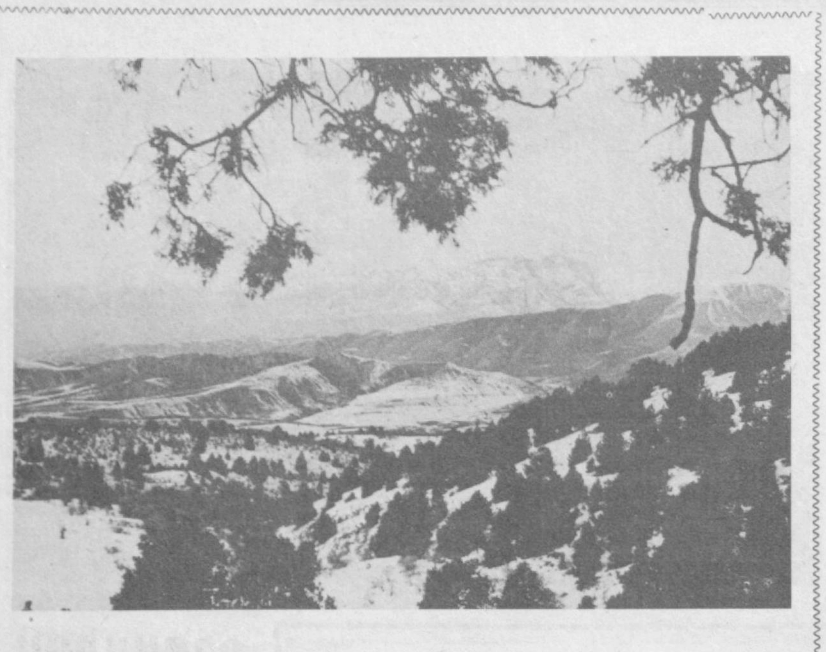

«Тошкент тоғлари этакларида қиш манзараси».

Р. Шарипов фотоэтюди.

«КАМАЛАК» ШАХМАТ КЛУБИ

САЛМОҚДОР ЎЛЖА

1908 йилдан бошлаб Буюк Британияда миллий шахмат федерацияси байроғи остида Англия графликлари ўртасида команда чемпионати ўтказиб келинади. Ғалабага талабгор командаларга капитанлар танлашда жисмонан бақувват ўйинчиларни топишга тўғри келади. Гап шундаки, кўчма соврин — улкан кубокнинг оғирлиги ўн килограмм келади. Уни кўтарган ҳолда фахрий давраны айланиш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайдида.

ЎХШАТИШ

Яқинда катта спортни тарк этган швециялик машҳур теннисчи Бьерн Борг ҳам шахмат санъати мухлисларидан. Репортёрнинг: «теннис билан шахмат ўртасидаги умумийлик нимадан иборат?» деган саволига Борг: «Умумий хусусиятлар бор, албатта, лекин фарқи характерлироқ. Теннисда йигирмата қўпол хатога йўл қўйиб бўлса-да, ҳарқалай оқибат натижада матчни ютиб чиқиш мумкин. Айни чоқда шахматда бундай қарағанда билинар-билинмас биттагина хато баъзан тузатиб бўлмас оқибатга олиб келади. Бу жиҳатдан шахмат автомобиль пойгасига яқинроқ: бир дақиқа ҳушёрлик йўқотилдими, бас — ҳалокат нақд» деб жавоб берди.

БУНИ ҲУЖУМ ДЕЙДИЛАР

Минг йил илгари араб Шарқида шахмат ҳаёти қизғин тус олгани тарихдан маълум. Буюк халифаликка тобе мамлакатларда мусобақалар ўтказилар, назарий рисолалар битилар, партияларни ёзиб қоғозга туширишнинг дастлабки формалари ишлаб чиқилган эди.

Мана яқинда, ўн аср ўтгач, эски анъаналарни тиклаш борасида дастлабки қадам қўйилди. 1983 йилнинг январида Дубай (Бирлашган Араб Амирликлари) шаҳрида Биринчи халқаро фестиваль ўтказилиб, унда ўн тўрт мамлакат вакиллари иштирок этди. Гроссмейстер Э. Лоброн бошлиқ ГФР шахматчилари мусобақанинг истиқболли иштирокчилари саналарди. Ҳақиқатан ҳам уларнинг бири — халқаро мастер С. Киндеманн турнирда танҳо ғолиб чиқди. Лекин унга мусобақа эгаларининг энг ёш вакили А. Саййид кўрсатган қаттиқ рақобатга дош беришга тўғри келди. Амирликнинг яна бир шахматчиси А. Яссем гроссмейстер Э. Лобронни қақшатқич зарбага учратди. Лондонда чиқадиган «Файнэшнл таймс» газетасининг шарҳловчиси, халқаро мастер Л. Барден бу партияни «Арабча боқий ўйин» деб атади.

Ўша А. Яссем — Э. Лоброн партияси қораларнинг 12-юришидан сўнг шундай ҳолатга келди.

Юриш навбати келган араб шахматчиси чигал комбинациявий вазият барпо бўлганини сезади.

13.f5. Бу ўйиндан минг йил бурун яшаб ижод этган машҳур олим ва замонасининг тенги йўқ шахматчиси Муҳаммал ибн Яҳё ас-Сулийнинг руҳи аримаётганга ўхшайди. Ас-Сулий ўз қўлланмасида шоҳ қанотидаги пиёдаларни зудлик билан суриб, кейин отларни жангга киритишни тавсия қилади. А. Яссем худди шу йўлдан бормоқда.

13...gf 14.Kb5 Фd7 15.Kg5! fe 16. Фh5 K:e5

Ҳимояланиш учун 16...h6 кўпроқ имконият яратарди.

17.Ф:h7 + Крf8 K:f7! Kf3 +.

18... Kf7 га 19. Ch6! бўларди.

19. gf ef 20. Kh6! Фd5 21. Л:f3 +Кре8 22. Kc7 + Крd7 23. K:d5. Қоралар таслим бўлди.

Азиз дўстлар, 15.fe нинг ўрнига Сиз қайси юришни таклиф қиласиз? Ёзиб юборинг.

СССР спорт мастери М. МУҲИТДИНОВ тайёрлаган.

Редактор Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 18/XII да **Дон Карлос**, 19/XII да **Севгига севги билан.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 18/XII да **Ревизор**, 19/XII да **Сўнгги қабул.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 18/XII да **Узилган торлар**, 19/XII да **Тошболта ошиқ.**

КИНО

18 ДЕКАБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«УЧ МУШКЕТЁР» — **Санъат саройи** (20.00; телефонлар: 44-21-44, 44-21-34).

«МЕРСЕДЕС»ДАГИ КИШИНИНГ ҲУЖЖАТЛАРИ» — **Дружба** (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 67-96-87).

«САМРААТ» — **Тинчлик** (16, 18.20, 21.00).

«СОҚОВ» — **К. Ёрматов номли** (тоқ соатларда).

«ҚИРОЛ ҚИЗИҚЧИСИ» — **Москва** (тоқ соатларда, сўнгги сеанс 20.40 да).

«КЕЛИН-КУЁВЛАР УЧУН СОЯБОН» — **Искра** (жуфт соатларда).

«КАТТА АЙИҚ ФАРЗАНДЛАРИ», «ОЛТИН ЎҚ» — **Чайка** 17.30, 20.30; телефон 77-06-20), **Ватан** (19.30).

«ҚУМ КАРЬЕРИ ГЕНЕРАЛЛАРИ», «СЕВГИ АНАТОМИЯСИ» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги** (16, 19, 22.00; телефон 78-47-25).

19 ДЕКАБРДА

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«УЧ МУШКЕТЁР» — **Санъат саройи** (11, 14, 17, 20.00; телефонлар: 44-21-34, 44-21-44).

«АЛАНГА ИЧРА» — **Москва** (11, 13.30, 16, 18.20, 20.40).

«БУ ПАРИЖДА БЎЛГАН ЭДИ» — **Восток** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

«МЕРСЕДЕС»ДАГИ КИШИНИНГ ҲУЖЖАТЛАРИ» — **Дружба** (жуфт ва тоқ соатларда, телефон 67-96-87), **К. Ёрматов номли** (11, 14, 17, 20.00; телефон 24-22-66).

«САМРААТ» — **Тинчлик** (13, 16, 18.20, 21.00).

«КЕЛИН-КУЁВЛАР УЧУН СОЯБОН» — **Искра** (жуфт соатларда).

«КАТТА АЙИҚ ФАРЗАНДЛАРИ», «ОЛТИН ЎҚ» — **Чайка** (11.30, 14.30, 17.30, 20.30 телефон 77-06-20), **Ватан** (13.30, 19.30).

«ҚУМ КАРЬЕРИ ГЕНЕРАЛЛАРИ», «СЕВГИ АНАТОМИЯСИ» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги** (10, 13, 16, 19, 22.00; телефон 78-47-25).

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«АРЛЕКИНО» цирки (19.30).**

реклама ◎◎◎ эълонлар ◎◎◎ реклама

КИНОНИ СЕВУВЧИЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

Тошкент шаҳар ижроия комитетининг кинолаштириш бошқармаси ва Тошкент шаҳар кинофильмлар прокати конторасы кўпсонли тошкентлик кинотомошабинларнинг истакларига кўра

СССР ДАВЛАТ ФИЛЬМЛАР ФОНДИ ТЎПЛАМИДАН

«ЭКРАННИНГ БУ ҒАРОЙИБ ОЛАМИ»

ШИОРИ ОСТИДА ФИЛЬМЛАР КЎРИГИНИ ЎТКАЗАДИ

ШАҲАРНИНГ ЙИРИК КИНОТЕАТРЛАРИДА ТОМОШАБИНЛАР ҚУЙИДАГИ БАДИИЙ ФИЛЬМЛАРНИ ТОМОША ҚИЛАДИЛАР:

«Ёввойи Бара» (Чехословакия).
«Севги анатомияси» (Польша).
«Катта айиқ фарзандлари» (ГДР — Югославия).
«Қум карьери генераллари» (АҚШ).
«Уч мушкетёр» (Франция — Италия).
«Олтин ўқ» (Италия).
«Майерлинг» (Франция).
«Иккинчи никоҳ» (Румыния).

РЕКЛАМАЛАРНИ КУЗАТИБ БОРИНГ!

«Ташгоробувьрембыт» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Ўзбекистон ССР маиший хизмат министрлигига қарашли

ТОШКЕНТ ШАҲАР ЎҚУВ-КУРС КОМБИНАТИ

пойафзал ремонти ва якка тикув усталари тайёрлаш учун ҚЎШИМЧА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати —12 ой.

Машғулотлар 1987 йилнинг 4 январидан бошланади.

Тошкент шаҳрида пропискада бўлган, Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти сафларида хизматни ўтаб қайтган йигитлар қабул қилинади.

Қабул суҳбат йўли билан ўтказилади.
Ўқувчиларга 60 сўм стипендия тўланади.
Ўқиш даври узлуксиз меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Амалий машғулотлар тажрибали усталар томонидан Пойафзал уйида ўтказилади.

Кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш зарур: ариза, паспорт, ҳарбий билет, маълумоти тўғрисида гувоҳнома, яшаш жойидан ва медицина справкаси (086/У форма), меҳнат дафтарчасидан кўчирма, 3х4 см. ҳажмдаги 5 дона фотосурат.

МУРОЖААТ УЧУН АДРЕСЛАР: Фрунзе районы, Г. Лопатин кўчаси, 14-уй, «Ташгоробувьрембыт» ишлаб чиқариш бирлашмаси, кадрлар бўлими. («Космонавтлар проспекти» метро станцияси).

Киров районы, 1-Мингўрик кўчаси, 9-уй, Тошкент шаҳар ўқув-курс комбинати (2, 16-трамвайлар, 19, 156, 115-автобусларнинг «Узбексельмаш» заводи» бекати). Телефонлар: 56-64-79, 35-25-64.

АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ БЮРОСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

В. П. ЧКАЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИГА

фрезерчилар, токарлар, слесарлар, қолипловчилар, штамповкачилар, кранчилар, қуювчилар, уриб чиқарувчилар, токарь-револьверчилар, анодловчилар, электромонтёрлар, парчинловчи-йиғувчилар, ҳайдовчилар, тракторчилар, бульдозерчилар, қурилиш касбидаги ишчилар.

СПРАВКАЛАР ВА ИШГА ЙЎЛЛАНМАЛАР ОЛИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ АДРЕСЛАРГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН:

Марказий пункт — Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд.
Ленин район пункти — Т. Шевченко кўчаси, 64-уй.
Октябрь район пункти — У. Юсупов кўчаси, 3-уй.
Чилонзор район пункти — 2-квартал, 3-уй.
Ҳамза район пункти — Ҳасанова кўчаси 10-уй.
Куйбишев район пункти — К. Маркс кўчаси, 59-уй.
Киров район пункти — Энгельс кўчаси, 48-уй.
С. Раҳимов район пункти — Қорасарой кўчаси, 270-уй.
А. Икромов район пункти — Фарҳод кўчаси, 21-уй.
Сергели район пункти — Спутник, 2-квартал, 69-уй.
Фрунзе район пункти — Ш. Руставели кўчаси, 87-уй.

АРЧА БЕЗАТАМИЗ...

31 ДЕКАБРГАЧА
ШАҲАР МАРКАЗИЙ БОЗОРИДА

КАТТА ЯНГИ ЙИЛ БОЗОРИ ИШЛАЙДИ

Сиз бу ерда арча безаклари, болалар ўйинчоқлари, қариндош-уруғлар ва яқин биродарларга тақдим этиладиган совғабоп буюмларни сотиб оласиз.

Янги йил бозори ҳар куни соат 10 дан 17.00 гача танаффуссиз ишлайди.

АДРЕС: Тошкент шаҳри, Артиллерия кўчаси, 2-уй (3, 7, 8, 11, 22, 25-трамвайларнинг «Космонавтлар проспекти» метро станцияси).

Тошкент шаҳар савдо бош бошқармаси.

«НЕЗНАКОМКА» БИЛАН ТАНИШУВ

«Незнакомка» атири «Экстра» атирлари группасига киради ва ҳидини 70 соат давомида сақлаб туради. Братиславада бўлиб ўтган халқаро «Инхеба-82» химия ярмаркасида «Незнакомка» атирига «Олтин медаль» ва диплом берилган.

Баҳоси — 20 сўм.

«Новая заря» парфюмерия фабрикаси.

«Реклама» марказий агентлиги.

Момиқ гилам

Бу гилам болалар, ётоқхона ва меҳмонлар кутиладиган хоналарга файз киритади. Хива гиламлари ранги ва гули билан ажралиб туради.

ГИЛАМЛАРНИ «ТАШХОЗТОРГ» МАГАЗИНЛАРИДА СОТИБ ОЛИШ МУМКИН.

Харидни кредитга ҳам расмийлаштириш учун имкониятлар яратиб берилади.

«ТАШХОЗТОРГ» (телефон 91-59-43).
«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ (телефон 45-37-27).

КАРАМ—ВИТАМИНЛАР МАНБАИ

Инсон танаси учун фойдали бўлган барча витаминлар карамда мужассамлашган. С ва Р витаминлари комплекси томир деворчаларини мустаҳкамлайди. К витамини эса қон айланишини бир маромга солади. Карам минерал тузлар, асосан калий тузи, фосфор, кальций, магний, темир манбаи ҳисобланади.

Карам одатда семиз кишиларнинг тановул қилиши учун тавсия этилади. У ҳам тўйимли, бундан ташқари таркибида киши танасида ёғларнинг оқсилларга айланишининг олдини олувчи тартрон кислотаси бор. Хом карамнинг шарбати ҳам фойдалидир.

Карам солинган таом лаззатли бўлиши учун унда витаминларнинг парчаланиши ва йўқотилишининг олдини олувчи тадбирларга риоя қилиш лозим.

— карам салқин, қоронғироқ жойда сақланади, қуёш нури тушиб турса ундаги каротин моддаси бузилади;

— хом карам ҳеч қачон қовурилмайди. У қовурилса қуруқ ва тахир бўлиб қолади, шунинг учун ҳам уни аввал оҳиста қайнатиш, шундан кейин эса қовуриш керак. Дўлма тайёрлаш учун хом карам устидан қайноқ сув қуйиб майинлаштирилади;

— карам димлама истеъмол қилишдан камида бир соат олдин тайёрланади.

— карам қайнаб турган сувга икки чақмоқ қанд солинса унинг мазаси яхшиланади;

— димлаб пиширилган сархил карамга озгина миқдорда сирка ёки лимон кислотаси солинса таом эзилиб кетмайди. Умуман кислота қўшилиши карамни эзилтирмайди. Шунинг учун ҳам кислота ва таркибида кислота бўлган томат, янги помидор таом қайнаб бўлгач солинади.

СИЗ МАСЛАҲАТЛАРИМИЗДАН ФОЙДАЛАНИБ ТЎЙИМЛИ ТАОМЛАРНИ ТЕЗ ТАЙЁРЛАЙСИЗ.

ОЛМАЛИ КАРАМ

Оқ бошли карам тозаланади, ювилади, 4 бўлакка бўлинади, ўртасидаги ўзаги олиб ташланади, шундан кейин нозик қилиб тўғралади. Тайёр бўлган карам кастрюлкага 10 см. қалинликда солинади, унга бироз ёғ, қайноқ сув солинади, қопқоқ ёпилиб, қайнатилади. Шундан кейин карамга тозаланган ўзаги, майда тўғралган олма, қаймоқ солиб, таом маромига етгунча қайнатилади.

Тайёр бўлган карамга туз, ун, шакар қўшилади (лозим бўлса сирка солинади). Дастурхонга тортишдан аввал майда тўғралган ош кўк сепилади.

Бир бош карам (800 г.)га —3 та олма, 2 ош қошиғида ёғ, 2 ош қошиғида зира, 1 ош қошиғида буғдой уни, 1 стакан қаймоқ, 1 чой қошиғида шакар, туз, сирка ва ош кўк таъбга яраша ишлатилади.

КАРАМЛИ ШНИЦЕЛЬ

Бир бош карам тозаланади, ичидан ўзаги олиб ташланади ва намаги келтирилган сувда маромига етгунча қайнатилади. Шундан кейин човлига олиб суви силқитилади. Карамнинг барглари ажратилади, йўғон томирлари тўқмоқча билан уриб юмшатилади. Ҳар бир барг конверт шаклида қўйилади. унга булғаланади, тухум суртилади, қотган нон талқонига булғанади ва ёғда иккала томони қовурилади. Дастурхонга тортишдан аввал шницель лаганга сузилади. Қаймоқ ёки сметана алоҳида тортилади.

1 кг. карам учун —ярим стакан ун, 2 дона тухум, ярим стакан нон талқони, 3 ош қошиғида ёғ керак бўлади.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети. (Телефон 56-34-12).

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ (телефон 45-37-27).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ

1987 йил 6 январдан 10 январгача

ЯНГИ ЙИЛ СПЕКТАКЛИ ВА АРЧА АТРОФИДАГИ ТОМОШАЛАРГА ТАКЛИФ ЭТАДИ

Театр коллективи Е. Тараховскаянинг «ЧЎРТАН БАЛИҚ АМРИ БИЛАН» болалар эртак-пьесаси асосида тайёрланган янги спектаклни кўрсатадилар, Арча атрофида ёш томошабинлар эртак ва мультфильм қаҳрамонлари: Қорбобо, Қорқиз, Буратино, қуёнча, бўрилар билан учрашадилар.

Томошалар соат 10, 12, 14, 16.00 да бошланади.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 44-24-47, 44-17-51, 44-19-59.

ПРОТЕЗ-ОРТОПЕДИК МОСЛАМАЛАРДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

1987 йилнинг 4 январидан бошлаб

ТОШКЕНТ

БОШ КОРХОНАСИ

Янги протез-ортопедия марказида

БУЮРТМАЛАР

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, 3-Жуковский тупиги (5, 17-троллейбуслар; 4, 27, 13, 15-трамвайлар; 71, 72, 21, 28, 30, 18, 3, 48-автобусларнинг «К. Маркс кўчаси» бекати).

Телефонлар: 33-04-94, 33-75-53, 35-43-09, 35-40-34.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
(«ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши — 32-55-37, 32-53-83; саноат ва қурилиш — 32-57-84; шаҳар хўжалиги ва транспорт — 32-55-39; фан ва маданият — 32-53-10; ахборот ва спорт — 33-28-95; 32-55-32; хатлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66; эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р. — 13150. Газета якшанбадан ташқари ҳар куни, бир йилда 300 марта чиқади. Тиражи — 50.381. Б. — 2156. Индекс 64690. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.